
Od otroštva do novejših strategij šole in znanosti

Eva Klemenčič in Darko Štrajn

Letošnja prva tematska številka z naslovom *Od otroštva do novejših strategij šole in znanosti II* je prav tako tematsko raznolika, kot je bila tematska številka z enakim naslovom, ki smo jo izdali lansko leto. Pravzaprav pomeni njeno vsebinsko nadaljevanje. Tokratna je razdeljena na štiri tematske sklope.

Prvi tematski sklop *Predšolska vzgoja in osnovna šola* začenjamo s člankom Mojce Rožman. Če je avtorica v prejšnjem letniku predstavila raziskavo o razlikah v nekaterih spominskih sposobnostih pri otrocih v zgodnjem otroštvu, in sicer razlike v kratkoročnem spominu in metaspominu, se tokrat osredotoča na razvoj epizodičnega spomina pri tej razvojni stopnji otrok. Predstavlja torej rezultate iste raziskave, vendar je raziskovalni fokus na epizodičnem spominu otrok, starih približno 4 in 6 let. Pravzaprav ugotavlja, kakšne so razlike pri teh dveh starostnih skupinah otrok v epizodičnem spominu. Maša Vidmar v svojem članku predstavlja rezultate raziskave, ki je ugotavljala odnos med otrokovo socialno kompetentnostjo in njegovo učno uspešnostjo v prvih dveh razredih osnovne šole. Ugotavlja tudi, da izobrazba mame pomembno prispeva k učni uspešnosti in socialni kompetentnosti. Sledijo rezultati raziskave, ki razkrivajo, da je stališče učiteljev o vplivu integracije/inkluzije v osnovni šoli povezano z različnimi vrstami posebnih potreb učencev ter da imajo bolj pozitivno stališče o vplivu integracije/inkluzije učitelji, ki so si to znanje pridobili v različnih oblikah izobraževanja oziroma usposabljanja. Slednje sta v članku predstavili Majda Schmidt ter Branka Čagran. Tematski sklop zaključimo s člankom Tine Vršnik Perše, Ane Kozine ter Tine Rutar Leban, ki analizirajo podatke dveh mednarodnih raziskav, in sicer so podatke teh raziskav analizirale zato, da bi omogočile trdnjšo osnovo za razprave o pojavu agresivnih vedenj v šoli. Predstavile so tako rezultate zaznave agresivnih vedenj, kakor tudi rezultate, ki pri-

čajo o subjektivnem počutju varnosti, ki ga otroci in mladostniki doživljajo v šoli in na poti vanjo.

Drugi tematski sklop – *Študenti* – predstavi dve raziskavi na študentski populaciji. Asja Videčnik raziskuje odlašanje s študijskimi zadolžitvami, slednje pa preučuje v povezavi z učno uspešnostjo ter zadovoljstvom (z življenjem ter s študijem). Ti izsledki raziskave nam med drugim pomagajo tudi pri boljšem razumevanju povezave odlašanja in zadovoljstva pri študiju. Sledi članek Oliverja Bučka ter Branke Čagran, v katerem ugotavljata razlike v motivaciji rednih ter izrednih študentov. Osredotočata se na intrinzično in ekstrinzično motivacijo ter amotivacijo.

Sledi tematski sklop, ki se ne navezuje zgolj na specifično učno populacijo, npr. na osnovnošolce, študente, temveč na vsebinsko (delno tudi empirično) analizo državljske in domovinske vzgoje. Gre za tematski sklop *Državljska in domovinska vzgoja*, ki ga začenjamo s člankom Simone Bezjak. Avtorica predstavi konceptualno in teoretsko orodje za analizo diskurzov, ki, kot pravi, danes v globaliziranem svetu oblikujejo pomene državljanstva, državljske vzgoje in učnega načrta za državljsko vzgojo. Avtorica članek zaključí z nekaterimi predlogi za oblikovanje globalnega ali postsuverenega učnega načrta državljske vzgoje. Naslednji članek v tem tematskem sklopu analizira, kako se prek multikulturalizma v okviru evropskih izobraževalnih politik konstituirajo posamezniki, ki drugačnost dojemajo kot prednost. Pri tem različnost kultur predstavlja skupni temelj evropske identitete, saj je razumljena kot bogastvo. Članek sta pripravila Jernej Pikalo in Marinko Banjac. Tematski sklop zaključí članek Vladimirja Prebiliča in Andreje Barle Lakota. Avtorja izpostavita, da se v razpravah o domoljubju pri nas soočajo različni pogledi, z različnimi predpostavkami ter poudarki o domoljubnih čustvih. Kot pravita, lahko štejemo poznavanje vsebin, povezanih z nastankom samostojne in neodvisne Slovenije, med pomembne domoljubne vsebine. Raziskovalni rezultati, na vzorcu osnovnošolske ter srednješolske populacije in njihovih učiteljev (učiteljev predmeta zgodovina), se tako osredotočajo na poznavanje nastanka slovenske države, čeprav avtorja opozorita, da bi bilo mogoče za potrebe celovitega koncepta domoljubja definirati še veliko drugih pomembnih tem iz slovenske zgodovine.

Zadnji tematski sklop – *Epistemologije in problematika visokega šolstva* – je po eni strani teoretsko najbolj raznolik, a ga po drugi strani veže konceptualna nit epistemologije; še posebej zaradi članka, ki zaključí tematski sklop. Valerija Vendramin v njem izpostavlja nekatere probleme raziskovanja spolov v vzgoji in izobraževanju. V svojem izhodišču se opre na feministične epistemologije, nato pa se loti problematike raziskovanja spolov na področju vzgoje in izobraževanja. Janez Justin izpostavi zametek Avguštinove predstave, ki je bila novost v zahodnih epistemologijah; gre za predstavo o skupnosti

védjenja ali epistemske skupnosti. Pokaže tudi, da je v sodobnih teorijah učenja mnogo usedlin avguštinovske teorije učenja. Tematski blok zaključimo s prispevkom Francija Pivca, ki izpostavi, da se visoko šolstvo odmika od znanja kot skupne dobrine in postaja industrija znanja na tržnih podlagah. Prispevek je še posebej zanimiv zato, ker je avtor predsednik Sveta RS za visoko šolstvo in se očitno zaveda pomena kritičnega premisleka stanja tako visokega šolstva kot same konceptualizacije znanja. Ni nenavadno, da ravno ta članek zaključi tematski blok in tematsko številko, kajti zdi se, da jo osnovna podlaga prihodnjega razumevanja tako znanja kot znanosti. In to je podlaga, ki bo krojila vse ostale znanosti, verjetno tudi prihodnost vseh področij, ki smo jih predstavili v tej številki *Šolskega polja*, pa tudi vseh ostalih.